

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool - De Springplank te Ranst

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	8334
	Instelling	Vrije Basisschool - De Springplank
directeur		Monique RITS
adres		Kapelstraat 19 - 2520 BROECHEM
telefoon		03-485.80.79
fax		03-485.80.79
e-mail		vbsbroechem@scarlet.be
website/URL		www.vrijebasisschoolbroechem.be
	Bestuur van de instelling	117911 - VZW OZCS Zuid-Kempen te VORSELAAR
adres		Mgr. Donchelei 5 - 2290 VORSELAAR
	Scholengemeenschap	121533 - DIAMANT te GROBBENDONK
adres		Bergstraat 12 - 2280 GROBBENDONK
	CLB	114983 - Vrij CLB 2 Antwerpen - Middengebied te MORTSEL
adres		Edegemsestraat 36 - 2640 MORTSEL

Dagen van het doorlichtingsbezoek 25/10/2010, 26/10/2010, 28/10/2010
Einddatum van het doorlichtingsbezoek 28/10/2010
Datum bespreking verslag met de instelling 08/12/2010

Samenstelling inspectieteam
Inspecteur-verslaggever Luc Cuylaerts
Teamleden Dirk Janssens

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	7
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	8
4.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	9
4.3 Lager onderwijs: Nederlands	9
4.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	10
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	12
5.1 Personeelsbeheer	12
5.2 Professionalisering	12
5.3 Materieel beleid	13
5.4 Welzijn	13
5.5 Curriculum	13
5.6 Begeleiding	13
5.7 Evaluatie	14
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	14
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	16
7.1 Wat doet de school goed?	16
7.2 Wat kan de school verbeteren?	16
7.3 Wat moet de school verbeteren?	17
8. ADVIES	18
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	18

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De vrije basisschool 'De Springplank' profileert zich als een hedendaagse, dynamische en zorgzame instelling waar elk kind in zijn eigenheid en talenten wordt gerespecteerd met het oog op een maximale ontplooiing.

Geïnspireerd op het GOK-beleid onderzoekt en bewaakt de school haar kwaliteit vanuit het zelfkritisch omgaan met vernieuwingen. Meerdere indicaties, zoals een aantal relevante gegevens over onderwijsopbrengsten, wijzen erop dat de school in beide onderwijsniveaus voor Nederlands en in de kleuterafdeling ook voor wereldoriëntatie aan de maatschappelijke verwachtingen voldoet. Vanuit een kritische kijk op de leerlingenresultaten neemt de school occasioneel maatregelen om het onderwijsaanbod bij te sturen en het rendement ervan te verhogen. Het vormt echter een uitdaging voor het team om op termijn gegevens als deze op schoolniveau meer systematisch te gebruiken in het kader van de kwaliteitszorg.

Onderwijsinnovaties worden beleidsplanmatig aangestuurd binnen een langetermijnvisie. Visieontwikkeling en schoolwerkplanning, gevoed vanuit nascholing en open overleg, spelen in het ontwikkelingsproces een belangrijke rol. Intern en extern gesteund bouwt de school voort aan haar vooropgesteld ontwikkelingstraject, met het opvoedingsproject als leidmotief. Recente onderwijsontwikkelingen, zoals de herziening van eindtermen en leerplannen, zijn hierbij niet aan de aandacht van het team ontsnapt. De leraren vertonen een nascholingsbereidheid die rendeeft voor de schoolontwikkeling. Dit alles heeft een gestructureerd en gemoedelijk schoolleven tot gevolg dat resulteert in een gezamenlijke professionele groei.

De beleidskracht van de school heeft een gunstige weerslag op de kwaliteit van het onderwijs. Toch is er in de lagere afdeling nog werk om het leergebied wereldoriëntatie verder samenhangend en evenwichtig uit te werken in relatie tot het leerplan, waarbij de fundamentele visie en de onderwijstijd worden bewaakt. Zo kennen meerdere thema's alsnog een vrij enge invulling met een beperkte integratie van de bestaansdimensie techniek. Of alle leerplandoelen in voldoende mate worden gerealiseerd, wordt beperkt geëvalueerd of benut in het kader van de zorg. Vanuit de verankering van het actief leren is evenwel een positieve evolutie naar meer realiteitsgericht wereldoriënterend onderwijs waarneembaar in waardevolle particuliere aanzetten en initiatieven op schoolniveau. Opvolging op groeps- en schoolniveau, waarbij goede praktijk en wezenlijke verschillen bespreekbaar worden gesteld, wordt daarom een noodzaak om in de lagere afdeling de onderwijsdoelstellingen voor dit leergebied gelijkgericht te realiseren. De beoordeling 'voldoet niet' geeft geen aanleiding tot het formuleren van een tekort. De huidige beleidskracht van de school en de reeds gezette stappen in de implementatie van het leerplan voor wereldoriëntatie bieden de nodige garanties dat de diepgaande verankering ervan binnen een redelijke termijn kan worden gerealiseerd.

De leraren van de kleuterafdeling streven op een planmatige en evenwichtige manier de decretale ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie na. De fundamentele visie op ontwikkelen, waarbij de dynamiek van de kleuter en het ervaren verkennen van zijn wereld vooropstaan, krijgt overal gestalte in de praktijk. Binnen een gestructureerde en rijke omgeving worden materialen, stappenplannen en opdrachtkaarten benut in het kader van de zelfsturing en de differentiatie. Met het kindvolgsysteem dat op het ontwikkelingsplan is afgestemd, wordt de ontwikkelingsevolutie van de kleuters vrij betrouwbaar weergegeven. De frequentie en diepgang waarmee de ontwikkelingsdoelen worden nagestreefd worden echter nog weinig formeel bewaakt.

Om de basiscompetenties voor Nederlands met zoveel mogelijk leerlingen te realiseren en doelgericht te evalueren vertrouwen de leraren van de lagere afdeling op een nieuw onderwijsleerpakket, dat de meesten consequent volgen. Hierdoor is er in de meeste

groepen voor dit leergebied inhoudelijke samenhang en harmonie. Uitzondering hierop vormt het spreken, dat weinig doelgericht wordt gepland, gerealiseerd en geëvalueerd. Het team ziet immers vaak niet de link met het leerplan dat weinig wordt gebruikt als referentiekader en bewakingsinstrument, al vormt dit – vooral in de derde graad – een absolute noodzaak.

Hoewel op schoolniveau nog geen talenbeleid als zodanig wordt gevoerd, heeft het team in beide onderwijsniveaus geïntegreerde aandacht voor de taalverwerving. Het GOK-beleid en de verankering van het actief leren beïnvloeden in gunstige zin het communicatief gehalte van het onderwijs. De leraren gebruiken in toenemende mate een variatie van werk- en organisatievormen met oefen-, zoek- en interactiekansen en een gedifferentieerde aanpak. De mate waarin in de lagere afdeling de zelfstandige werkvormen gedifferentieerd zijn uitgewerkt, verschilt echter naargelang van de leraar.

Ongeacht het verloop van anderstalige nieuwkomers en de uitstroom van kleuters bij de overgang naar het lager onderwijs, heeft het team oog voor alle kinderen. De structuur en bevestiging die het team biedt, zorgt mee voor een school- en klasklimaat dat bijdraagt tot het welbevinden van de kinderen en de betrokkenheid bij hun leren. Visieontwikkeling, nascholing, externe netwerking en intern zorgoverleg brengen meer en meer systematiek in het zorgbeleid dat evolueert naar een doordachte en geïntegreerde eerstelijnszorg, waarin de groepsleraar additioneel wordt ondersteund. De school stemt haar aanbod af op de kenmerken van haar leerlingenpopulatie. Zorgvuldig verzamelde observatie-, screenings- en evaluatiegegevens – in de lagere afdeling vooral voor wiskunde en Nederlands – worden functioneel gebruikt om het onderwijs af te stemmen op de mogelijkheden en noden van elk kind. De communicatie en samenwerking met ouders komen bijzonder goed uit de verf.

De school weet haar autonomie te gebruiken om haar maatschappelijke opdracht te vervullen. Mits georganiseerde vormen van 'leren van elkaars praktijk' vanuit opvolging en ondersteuning op groeps- en schoolniveau is er voldoende perspectief om de onderwijsdoelstellingen voor wereldoriëntatie te realiseren.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

Nederlands

wereldoriëntatie

Lager onderwijs

Nederlands

wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- veel anderstalige nieuwkomers
- aanwezigheid andere scholen in de onmiddellijke omgeving
- verloop van zorgkinderen met als thuistaal niet of niet alleen het Nederlands
- leeftijds- en leeftijdsgemengde groepen in de kleuterafdeling
- de kleuters stromen niet algemeen door naar de eigen lagere afdeling
- gezonde mix van jonge leraren en leraren met een ruimere staat van dienst.

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden volgende vaststellingen op:

4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet

Vaststelling

- Meerdere indicaties, zoals verzamelde gegevens over onderwijsopbrengsten, wijzen erop dat het team van de kleuterafdeling de decretale ontwikkelingsdoelen voor Nederlands in voldoende mate nastreeft.
- Met een observatie- en screeningslijst, die is ontwikkeld in samenwerking met het CLB, onderzoekt de school bij de vijfjarige kleuters leervoorwaarden voor onder meer Nederlands. Daarnaast gebruikt ze een genormeerde toets om het algemeen taalvaardigheidsniveau van de kleuters te bepalen. Vanuit een kritische kijk op het eigen evaluatiebeleid zoekt de school naar een instrument dat meer is afgestemd op de eigen kleuterpopulatie. De analyse van de resultaten leidt tot zorgverbredende maatregelen op het niveau van het kind en tot aanpassingen van het aanbod binnen de groep. In mindere mate – hooguit occasioneel – worden deze gegevens gebruikt op het niveau van de kleuterafdeling om er de eigen onderwijskwaliteit mee te beoordelen en er preventief het onderwijsaanbod mee bij te sturen.
- De vorderingen van de kleuters voor Nederlands worden opgevolgd door middel van gerichte dagelijkse observaties. Via de periodieke screening van taalcompetenties wordt de ontwikkelingsevolutie van elke kleuter geregistreerd in het kleutervolgsysteem op basis van concrete beoordelingscriteria. Het volgsysteem spoort in belangrijke mate met de ontwikkelingsaspecten en doelen die in de planning worden vooropgesteld.
- Voor de planning van het onderwijsaanbod voor Nederlands baseren de leraren zich op het ‘Ontwikkelingsplan voor de katholieke kleuterschool’. Meerdere aanwijzingen getuigen van een grondige implementatie ervan, al worden de doelen en inhouden weinig gerelateerd aan concrete leerplandoelen. De leerlijnen van het ontwikkelingsplan worden consequent gebruikt om de decretale ontwikkelingsdoelen voor Nederlands stapsgewijze na te streven. De didactische frequentie en de diepgang waarmee deze ontwikkelingsdoelen worden nagestreefd, worden echter nog weinig formeel bewaakt.
- In hun themaplanning vertrekken de leraren van een brainstorming en een webschema van activiteiten waarbij over het evenwicht van de leergebieden en domeinen wordt gewaakt. Ze koppelen hun talige activiteiten aan de ervaringssituaties en doelen van het ontwikkelingsplan. Schooleigen begrippenlijsten zorgen ervoor dat de instructietaal zoveel mogelijk op niveau wordt aangeboden.
- Vanuit het GOK-beleid zet de school stappen om het taalvaardigheidsonderwijs te verkennen en planmatig in de praktijk te implementeren. De leraren voeren een open interactie met de groep en met de individuele kleuter vanuit een functionele vraagstelling die taal ontlokt. Nieuwe werkvormen zijn erop gericht het taalgebruik te activeren. Uitnodigende boekenhoeken, software en beeldmaterialen ondersteunen het taalverwervingsproces. Met onder meer vertelkoffers, rapporten en pictogrammen spant de kleuterafdeling zich in om de school- en thuistaal op elkaar af te stemmen. Het voorbereidend lezen en schrijven krijgen systematische aandacht.
- Anderstalige kleuters krijgen een specifiek ondersteuningstraject waarbij de nadruk zeer sterk ligt op het creëren van een positief zelfbeeld binnen een veilige klas- en schoolomgeving en op de ontwikkeling van mondelinge taalvaardigheid via thema- en begrippenlesjes die sporen met het thema en de bijbehorende inhouden in de eigen klas.

4.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet

Vaststelling

- Net zoals voor het leergebied Nederlands baseren de leraren zich op het ontwikkelingsplan om de ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie in samenhang na te streven.
- De thematische benadering van de kleuterwereld zorgt voor samenhang. Uit observaties, uit planningsdocumenten en uit de klasinrichting blijkt de verwevenheid in het aanbod van heel wat wereldoriënterende aspecten, waarbij de domeinen evenwichtig aan de orde zijn.
- Het onderwijsaanbod sluit voldoende aan bij de leef- en interessewereld van de kleuters, waarbij de vertrouwde omgeving als uitgangspunt wordt genomen. Hierbij worden geregeld externe informanten betrokken. Gezamenlijke thema's of projecten met openers en afsluiters maken het leren erg betekenisvol en verhogen nog de taakspanning bij de kleuters. Het effect op de huidige praktijk van een jaarthema over techniek is op dit moment nog beperkt. Materialen uit de 'technologiekلاس' kunnen naar verluidt nog niet optimaal worden benut.
- De leraren kiezen voor een begeleidende onderwijsstijl, waarbij ze flexibel inspelen op de dynamiek en de talenten van elk kind. Het rijke hoeken- en opdrachtenaanbod, materialenkisten en open rekken nodigen de kleuters uit tot samen spelen en zoeken. De dialoog die het ontdekkingsproces omkadert, stimuleert de kleuters tot een onderzoekende aanpak en het zelfgestuurd verwerven van inzichten en vaardigheden. Stappenplannen ondersteunen gewoontevormingsprocessen in het kader van de zelfredzaamheid.
- Geïntegreerde aandacht gaat uit naar het tijd- en ruimtebegrip. Afspraken over het gebruik van tijdsadders en pictogrammen zorgen mee voor een groei in verticale samenhang. Veel aandacht gaat uit naar de verkenning van de ruimte binnen de gestructureerde klasomgeving. Hierbij is er een groei in abstractie van foto naar pictogram. Daglijnen en kalenders worden dynamisch gebruikt waarbij opeenvolging en vooruit- en terugblikken ruimschoots aan de orde zijn. Middelen voor de beleving van de tijdsduur functioneren nog weinig, al zijn er op dat vlak waardevolle private initiatieven.
- Thema's en projecten worden tijdens het formeel overleg geëvalueerd en inhoudelijk op elkaar afgestemd. Een aantal groeilijnen met betrekking tot de invulling van de hoeken en de aanpak van (wekkerende en verzorgende) activiteiten zijn gradueel en doelgericht uitgewerkt in relatie tot het ontwikkelingsplan.
- Gerichte observaties en periodieke screenings voor het kindvolgsysteem bieden zicht op de mate waarin de kleuters een aantal competenties voor wereldoriëntatie hebben verworven. De output van de observatielijst bij de vijfjarige kleuters vormt een bijkomende indicatie dat de ontwikkelingsdoelen voor dit leergebied met de kleuters in voldoende mate worden nagestreefd en gerealiseerd.

4.3 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

Vaststelling

- De behoorlijke tot goede resultaten op methodegebonden en leerlingvolgsysteemtoetsen en op centrale en andere proeven wijzen erop dat de school voor het leergebied Nederlands aan haar maatschappelijke opdracht voldoet. Informatie over een vlotte aansluiting met het secundair onderwijs vormt een belangrijke bijkomende indicatie. De school is bezig met het verzamelen en registreren in volgljsten van de gegevens uit de leerlingvolgsystemen. Ze wil zodoende de voortgang voor technisch

lezen en spelling op schoolniveau in kaart brengen om op termijn deze gegevens systematisch te gebruiken in het kader van de interne kwaliteitszorg.

- Vanuit een kritische kijk op de eigen onderwijsopbrengsten voor spelling werd een nieuw onderwijsleerpakket in gebruik genomen. Leerlingenresultaten worden algemeen echter alsnog vooral gebruikt op het niveau van het kind of de groep om er zorgverbredende processen mee te organiseren. Het effect hiervan is merkbaar in de resultaten van het leerlingvolgsysteem.
- Om de decretale eindtermen voor het leergebied Nederlands met zoveel mogelijk leerlingen te realiseren en te evalueren vertrouwen de leraren op een relatief nieuwe taalmethode die de meesten consequent volgen. Hierdoor is er voor Nederlands algemeen een goede inhoudelijke samenhang en getuigt het aanbod van pluriformiteit. In de hoogste klassen wordt het pakket gebruikt als inspiratiebron om een eigen werkbundel samen te stellen. Omdat het leerplan hierbij weinig wordt gebruikt als bewakingsinstrument, is het gevaar voor verschraling van het aanbod en leemten in de doorgaande lijn niet denkbeeldig. Bovendien leidt deze benadering tot het gebruik van eigen aangepaste toetsen, wat de validiteit van de evaluatie in het gedrang kan brengen.
- Onder meer uit planningsdocumenten blijkt dat de leerplandoelen voor Nederlands vrij evenwichtig worden nagestreefd. Het domein spreken vormt hierop een uitzondering. Gelet op de keuze voor het GOK-thema 'taalvaardigheidsonderwijs' en de bijbehorende focus op 'mondelinge taal' is het merkwaardig dat een productieve vaardigheid als spreken weinig doelgericht wordt georganiseerd en geëvalueerd, terwijl het aspect spelling bijvoorbeeld soms wordt overgewaardeerd.
- Toch wordt vanuit het GOK-beleid en het actief leren de taalverwerving door de leerlingen bevorderd. Vormen van leespromotie, taalexpressie en gesprek zijn er voorbeelden van. Het afwisselend gebruik van werk- en groeperingsvormen zorgt voor een waaier van talige situaties met veel functionele interactie, waarbij ook aspecten van de leergebiedoverschrijdende eindtermen herkenbaar aanwezig zijn.
- De taalmethode voorziet in strategieën (algoritmen, heuristieken) die voldoende worden geoefend, in het klasbeeld worden gevisualiseerd en een verdere toepassing krijgen in het zelfstandig werk.
- De aanwezigheid van meerdere anderstalige nieuwkomers noodzaakt ook het team van de lagere afdeling tot een specifiek aanbod voor deze leerlingen. De school heeft hierbij zowel aandacht voor het welbevinden van de leerlingen, het creëren van een veilige leeromgeving en de ontwikkeling van een specifiek en gestructureerd aanbod. De focus ligt hierbij in de eerste plaats op de verwerving van woordenschat om de mondelinge communicatie van deze leerlingen te stimuleren. Andere domeinen van Nederlands komen aan bod wanneer de beginsituatie en de ontwikkeling van de leerling(en) dit mogelijk maken.

4.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

Vaststelling

- Het team van de lagere afdeling kan moeilijk aantonen dat het voor het leergebied wereldoriëntatie de decretale eindtermen bereikt.
- De implementatie van het leerplan voor wereldoriëntatie is al meerdere jaren aan de gang. Zo gebruikte de school een instrument waarmee het feitelijke thema-aanbod werd geïnventariseerd binnen de bestaansdimensies en de onderliggende doelen van het leerplan. Dit heeft geleid tot een zekere afstemming over de groepen, waarbij een aantal leemten en overlappingsen zijn weggewerkt. Uit observaties, documenten en gesprekken blijkt evenwel dat op dit ogenblik doelen en inhouden niet altijd vloeiend doorlopen over de hele lijn.

- Om hun thematisch aanbod samen te stellen, steunen de leraren op verscheidene bronnen en op eigen ervaring. Een aantal leraren gebruikt in meer of mindere mate een onderwijsleerpakket. Deze leraren zijn zich bewust van de noodzaak om de inhoud van dit pakket in het eigen thema-aanbod te integreren, onder meer op het vlak van techniek.
- Een actuele visie op wereldoriënterend onderwijs is echter nog niet ten volle doorgedrongen tot het hele team. Tussen de leraren zijn er nog wezenlijke verschillen in de voorbereiding van de activiteiten en de uitvoering ervan in de praktijk. Het leerplan voor wereldoriëntatie wordt algemeen echter nog niet als referentiekader gebruikt om doelen te selecteren en een bijbehorend onderwijsleeraanbod te realiseren. Meerdere leraren zien vaak niet de bredere doelen achter een thema, waardoor het aanbod het multidimensionale karakter mist zoals dat in de eindtermen en de leerplannen vooropstaat. Initiatieven op schoolniveau om het 'actief leren' in de praktijk te verankeren, brengen hierin langzaam een kentering. Sommige leraren creëren steeds rijkere leercontexten, waarbij in aanzet de plaatselijke en ruimere omgeving vanuit verscheidene invalshoeken wordt geëxploiteerd en de actualiteit meer op het thema wordt betrokken.
- Hoewel het team voor de planning van het aanbod nog een weg heeft af te leggen, brengen de meeste leraren – de ene al meer dan de andere – het probleemgericht en samen ontdekkend leren in de praktijk. Het uitproberen van krachtige 'activiteiten' en werkvormen in het kader van het actief leren draagt hiertoe bij. Hierdoor groeit een onderzoeksgerichte aanpak die is gericht op het verwerven van zowel kennis, als vaardigheden en attitudes. Exploreren, experimenteren en vormen van informatieverwerking komen hierbij op het voorplan, waarbij zoekstrategieën worden aangereikt en transfergerichte leermiddelen worden ingezet. Op dat ogenblik zijn meerdere domeinen van wereldoriëntatie en leergebiedoverschrijdende eindtermen in elkaar verweven in betekenisvolle contexten, wat bijdraagt tot het welbevinden van de leerlingen en de betrokkenheid bij hun leren. Het vormt een uitdaging voor het team om dergelijke waardevolle aanzetten zowel op schoolniveau als in de eigen klaspraktijk verder te veralgemenen, met meer ruimte voor wereldoriëntatie in het weekschema.
- Of de school nu met zoveel mogelijk leerlingen de leerplandoelen en de eindtermen voor wereldoriëntatie bereikt, wordt niet ten volle nagegaan. Het team besteedt nog weinig aandacht aan de volledigheid en de graduele opbouw van het onderwijsleeraanbod. Ook de didactische frequentie waarmee leerplandoelen doelbewust worden geselecteerd met het oog op het bereiken ervan door de leerlingen krijgt op dit moment weinig aandacht. Met de evaluatie van dit leergebied heeft het team het nog moeilijk. Met methodegebonden en eigen toetsen evalueren de leraren de vorderingen van de leerlingen. Vaak overweegt hierbij de reproductie van feitenkennis met daarnaast een aantal op papier te toetsen vaardigheden, enkele private initiatieven niet te na genomen. De rapportering over de vorderingen blijft weinigzeggend naar de ouders en de leerlingen.
- Waardevolle initiatieven op schoolniveau rond onder meer verkeer, techniek en democratische opvoeding verruimen het vormingsaanbod en bevorderen de mondigheid en de maatschappelijke weerbaarheid van de leerlingen. Ze maken leren betekenisvol en wakkeren het gevoel van verbondenheid aan. Het jaarthema, de leerlingenraad en de meerdaagse extramurale activiteiten zijn er voorbeelden van.
- Het team van de lagere afdeling erkent de noodzaak tot de verdere implementatie van de visie en de doelen van het leerplan voor wereldoriëntatie en het gebruik van het leerplan als referentiekader om een horizontaal en verticaal samenhangend onderwijsleeraanbod te voorzien.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.2.1 Aanvangsbegeleiding

5.2.2 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- De school volgt een duidelijk ontwikkelingstraject. De team- en individugerichte nascholing is gekoppeld aan vernieuwingsprioriteiten en zodoende geënt op de behoeften van het team. De ondersteuning van de pedagogisch begeleider, de samenwerking met externe hulpverleners, schooloverstijgende consultatie en externe netwerking dragen bij tot de professionalisering van het team.
- Het volgen van nascholing maakt essentieel deel uit van de schoolcultuur. Recente onderwijsontwikkelingen zijn hierdoor geenszins aan de aandacht van het team ontsnapt. Op dit ogenblik volgt het team in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst nascholing met betrekking tot de nieuwe leerplannen en de interne multiplicatie van verworven inzichten hieruit.
- In de school is nood aan leren van en met elkaar. De schoolcultuur biedt hiertoe ruime kansen. De toenemende deprivatisering van de eigen praktijk biedt perspectieven om onder meer vormen van intervisie, opvolging, coaching en begeleiding te integreren in de aanpak van onderwijskundige prioriteiten.
- In de school lopen nogal wat waardevolle, particuliere initiatieven, onder meer voor Nederlands, wereldoriëntatie en zorg, die erop wijzen dat er ook veel van elkaar te leren valt. De school heeft een strategie om individugerichte nascholing te multipliceren in het belang van het collectief, met waarneembare effecten tot gevolg (bv. snoezelen, SMOG, handelingsgericht werken...).
- Vormen van formeel overleg op schoolniveau en binnen beide afdelingen bieden kansen tot intervisie over onderwijskundige items. De school kan hierin verder groeien door op schoolniveau zowel goede praktijk als verschillen in de aanpak van vernieuwingsinitiatieven expliciet bespreekbaar te stellen. Het informeel overleg, hoe sterk het ook is, vormt immers een te smalle basis om er de gelijkgerichte uitbouw van de praktijk op schoolniveau mee te garanderen.
- Het zorgoverleg op schoolniveau en tussen de zorg- en de groepsleraren creëert eveneens mogelijkheden tot interne professionalisering. Dit overleg is gericht op de gezamenlijke uitwerking van zorginterventies waarbij zowel de aanpak als de inhoud samen worden bepaald. Recente initiatieven om de functie van het multidisciplinair overleg te optimaliseren, dragen eveneens bij tot de deskundigheidsverhoging van de teamleden.

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.6 Begeleiding

5.6.1 Afstemming tussen school en CLB of andere partners

5.6.2 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- doeltreffendheid
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- De school profileert zich als een zorgzame instelling. Ze groeit in haar zorg- en GOK-beleid vanuit een visie die naar het team is geduid en wordt geconcretiseerd in het zorgplan. Het team streeft in de eerste plaats naar een algemene zorg, met aandacht voor de eigenheid en het welbevinden van het kind. Centraal hierin staat dat het kind in zijn talenten wordt bevestigd en gestimuleerd om te komen tot een maximale ontplooiing.
- In haar zorgvisie opteert de school voor een gezamenlijke eerstelijnszorg met de groepsleraar als spilfiguur. Onder impuls van het kern- en het zorgteam wordt van langsom meer structuur gebracht in het zorgbeleid. De school kan hierbij rekenen op de flexibele ondersteuning van de CLB-medewerker.
- De leraren hebben zicht op de beginsituatie van de kinderen. Gegevens hierover verkrijgen ze vanuit formeel overgangsoverleg op basis van het kinddossier en de sterke communicatie met de ouders. De informatie uit gerichte observaties, screenings, genormeerde toetsen en het kleuter- of leerlingvolgsysteem dragen bij tot systematiek in de opvolging van de ontwikkeling van de kinderen.
- De verzamelde informatie wordt in beide onderwijsniveaus (in de lagere afdeling voor Nederlands en wiskunde) functioneel aangewend om het onderwijs af te stemmen op de mogelijkheden en de noden van de kinderen.
- In de kleuterafdeling zit reeds differentiatie in de keuzemogelijkheden voor de kleuters bij het aanbod. De leraren differentiëren in de opdrachten, materialen en verwachtingen die ze stellen. Structurele differentiatie is onder meer aanwezig in het gebruik van het puzzelsysteem en in de aanpak van de verschillende beginsituaties van de kleuters voor Nederlands. Bij de oudere kleuters bieden leraren stappenplannen en opdrachtkaarten bij het materiaalenaanbod gedifferentieerd aan. Goede praktijk zit in het aanreiken van stappenplannen als structuur en houvast voor kinderen die problemen hebben met de aanpak van een opdracht.
- Ook in de lagere afdeling gebruiken de leraren verscheidene vormen van differentiatie. De meeste leraren maken op een gepaste en creatieve wijze gebruik van de mogelijkheden voor tempo- en niveaudifferentiatie die in de onderwijsleerpakketten voor Nederlands en wiskunde zijn ingebouwd. Ze vullen die aan met een extra aanbod. Daarnaast variëren ze in de groepering. Vaak worden leerlingen aangesteld om andere leerlingen te helpen, waarbij individuele talenten worden benut en in de kijker geplaatst. Op basis van toetsresultaten worden remediëringsactiviteiten georganiseerd waarbij de leerlingen worden gehergroepeerd. In zo goed als alle groepen zijn de zelfstandige werkvormen op een of andere wijze gedifferentieerd uitgewerkt. De mate

waarin en de efficiëntie waarmee dat gebeurt, verschilt echter van leraar tot leraar. In tegenstelling tot de evaluatie, zijn er waardevolle aanzetten om de rapportering gedifferentieerd uit te bouwen.

- Ongeacht de in- en uitstroom van anderstalige nieuwkomers uit het opvangcentrum of de nevenuitstroom van kleuters bij de overgang naar het lager onderwijs, heeft de school aandacht voor alle kinderen. Vanuit die zorgbreedtegevoeligheid nemen de groepsleraren met tal van initiatieven hun eerstelijnszorg naar best vermogen op. Ze worden hierin bijgestaan door de zorgleraren en ondersteund via gerichte nascholing.
- Additionele mensen en middelen worden vrij evenredig ingezet over beide onderwijsniveaus. De zorgcoördinator werkt op school-, leraren- en kindniveau. Op kindniveau zorgt ze vraaggestuurd voor klasinterne assistentie of werkt ze klasextern met groepjes 'kort op de bal' aan problemen voor wiskunde en taal die aan de oppervlakte liggen. De zorgjuf van de kleuterafdeling werkt vooral vraaggestuurd met groepjes aan basisvaardigheden voor taal, rekenen en (psycho)motoriek. Kleuters en leerlingen met structurele leerachterstanden kunnen rekenen op (handelings-) planmatige hulp.
- Vanuit nascholing en structureel zorgoverleg evolueert het zorgbeleid naar een meer systematische, doordachte en geïntegreerde hulpverlening aan kinderen met specifieke noden. Deze kinderen worden formeel aangemeld voor het multidisciplinair overleg dat op vraag ook tussentijds wordt georganiseerd. De voorbereiding van het overleg gebeurt met een versterkte beeldvorming van de brede ontwikkeling van het kind, waarin zowel de talenten als de probleemstelling worden omschreven. Het overleg resulteert in een besluitvorming waarin de hulpverlening wordt gecoördineerd en – soms – de verwachtingen naar de groepsleraar concreter kunnen worden geformuleerd. Het vormt een uitdaging voor het zorgteam om de groepsleraar nog sterker te ondersteunen in het cyclisch proces van hulpverlening, zoals dat bijvoorbeeld met handelingsplannen in de zorgklas gebeurt.
- Op een vast moment wordt een structureel zorgverbredingsmoment georganiseerd waarbij de remediëring van kinderen met lagere resultaten of specifieke problemen door de groepsleraar centraal staat, terwijl voor anderen een zangstond wordt georganiseerd. De school spant zich in om kleuters en leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong de uitdaging of 'surplus' te bieden die ze nodig hebben. De snoezelklas heeft een zorgbreed doel. Met initiatieven zoals SMOG (Spreken Met Ondersteuning van Gebaren) en met de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers speelt de school in op de kenmerken van haar leerlingenpopulatie.
- De groeiende communicatie en samenwerking met ouders en andere externe partners, zoals het CLB en de GON-begeleiding, bieden betekenisvolle impulsen voor de geïntegreerde zorg. Zo wordt in een 'handelingsplan' transparantie geboden aan ouders over de specifieke hulpverlening op school en thuis (bv. compenserende maatregelen bij leerstoornissen). De school spant zich in om enige communicatie en samenwerking te onderhouden met het opvangcentrum in de buurt.

5.7 Evaluatie

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

Vaststellingen

- De school vertoont meerdere kenmerken van een lerende organisatie. Geïnspireerd op het GOK-beleid gaat het intern leiderschap planmatig om met vernieuwingen. De school beschikt over een prioriteiten- en nascholingsplan dat jaar na jaar doelgericht wordt uitgewerkt of geoptimaliseerd volgens een duidelijk tijdpad, gekanaliseerd binnen een visie op langere termijn. Meerdere onderwijsinnovaties, zoals het kindvolgsysteem

en de axenroos, zijn op een planmatige wijze in de school- en klaspraktijk geïmplementeerd en verankerd. Visieontwikkeling speelt in het ontwikkelingsproces een belangrijke rol. Via vormen van formeel overleg zorgt de school voor een dynamisch proces van schoolwerkplanning. Afspraken in het schoolwerkplan vormen doorgaans een brug tussen visie en praktijk.

- Het intern leiderschap voert een participatief beleid binnen een open overlegcultuur. Via de werking van het zorg- en het kernteam en van werkgroepen creëert het een intern ondersteunend netwerk. Een stimulerende teamdynamiek draagt ertoe bij dat datgene waarvoor men gaat vaak ook lukt. Om het innovatieproces te ondersteunen doet de school spontaan een beroep op de pedagogische begeleidingsdienst, op nascholing en/of op externe netwerken.
- De beleidsplanmatige aanpak van de school zorgt voor een gestructureerde werking die echter nog niet altijd leidt tot het verhoopte effect op uitvoeringsniveau. Dit laatste is het geval met meer complexe onderwijskundige prioriteiten zoals de implementatie van het leerplan voor wereldoriëntatie. Tussentijdse evaluatie op schoolniveau wordt hierbij weinig gevoed vanuit gerichte opvolging op groepsniveau. Opvolging en coaching tot op de werkvloer wordt nog weinig gezien als een vorm van gerichte druk om uiteindelijk de visie te bewaken en deze op een gelijkgerichte wijze in de praktijk te concretiseren.
- Het team van de lagere afdeling kan alsnog moeilijk aantonen dat het voor het leergebied wereldoriëntatie met zoveel mogelijk leerlingen de decretale eindtermen bereikt. Er is nog werk om dit leergebied verder geïntegreerd en evenwichtig uit te werken op schoolniveau vanuit een samen gedragen visie op wereldoriënterend onderwijs. De evaluatie blijft vaak beperkt tot het toetsen van feitenkennis, waarmee het bereiken van de eindtermen slechts ten dele wordt nagegaan. De beoordeling 'voldoet niet' geeft evenwel geen aanleiding tot het formuleren van een tekort. Duidelijke intenties van het team, dat de ernst van de situatie inziet, positieve aanzetten die er al zijn en de beleidskracht van de school bieden voldoende garanties dat het traject van implementatie binnen een redelijke termijn kan worden afgerond.
- Door de realisatie van het GOK-beleid heeft de school ervaring opgebouwd in het kritisch omgaan met vernieuwingen. Evaluatie op schoolniveau van lopende prioriteiten leidt tot bijstellingen. Zo heeft de GOK-zelfevaluatie in beide onderwijsniveaus geleid tot conclusies en verbeteringsvoorstellen. Ook tussentijdse reflectiemomenten staan op het programma en maken structureel deel uit van het formeel overleg.
- Vanuit een kritische kijk op het eigen functioneren en de leerlingenresultaten worden occasioneel maatregelen genomen om het onderwijsaanbod te optimaliseren en zodoende het onderwijsrendement te verhogen. Verzamelde en geregistreerde gegevens over onderwijsopbrengsten worden op schoolniveau nog weinig systematisch gebruikt en gecommuniceerd om er de eigen onderwijskwaliteit gefundeerd mee te beoordelen en er verbeteringsprocessen mee op gang te brengen. Maatregelen naar aanleiding van ouder-, leraren- en leerlingenbevragingen vormen hiervan een tegenvoorbeeld.
- Niettegenstaande het talenbeleid nog niet formeel wordt gecoördineerd vanuit een beleidsplan, vertoont het taalonderwijs op uitvoeringsniveau in beide onderwijsniveaus een aantal wezenskenmerken van het taalvaardigheidsonderwijs.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De stapsgewijze, geïntegreerde en harmonieuze wijze waarop de decretale ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie in de kleuterafdeling worden nagestreefd.
- Het toenemend gebruik in beide onderwijsniveaus van krachtige werk- en organisatievormen in het kader van de integratie van het 'actief leren'.
- De geïntegreerde aandacht voor de taalvaardigheid van de kleuters en leerlingen vanuit een groeiende, interactieve aanpak.
- De zorgbrede en zorgverbredende werking in de school geënt op de beginsituatie en de ontwikkeling van de leerlingen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De degelijke opvolging in beide onderwijsniveaus van de ontwikkelingsevolutie van elk kind; het functioneel gebruik van observatie-, screenings- en evaluatiegegevens om het onderwijsaanbod af te stemmen op de mogelijkheden en noden van de kinderen.
- De structuur die de kleuters en de leerlingen wordt aangereikt om het zelfgestuurd leren te ondersteunen.
- De zorg van het team voor een pedagogisch klimaat dat bijdraagt tot het welbevinden en de betrokkenheid van de kleuters en de leerlingen.

Wat betreft het algemeen beleid

- De zelfkritische en beleidsplanmatige aanpak van onderwijsinnovaties binnen een nascholings- en overlegcultuur en een stimulerende teamdynamiek.
- De systematiek die onder impuls van het intern leiderschap in het zorgbeleid wordt gebracht vanuit een gedragen visie.
- De initiatieven die de school neemt om de ouderbetrokkenheid te garanderen en de school- en de thuistaal op elkaar af te stemmen.
- De toenemende deprivatisering van de eigen praktijk met het oog op de optimalisering van het onderwijskundig functioneren van de school.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- In de kleuterafdeling de volledigheid, de frequentie en de diepgang bewaken waarmee de decretale ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie worden nagestreefd.
- In de lagere afdeling voor Nederlands de volledigheid en harmonie van het aanbod bewaken in relatie tot het leerplan en hierop de evaluatie, rapportering en zorg afstemmen.
- In de lagere afdeling het leergebied wereldoriëntatie verder geïntegreerd en evenwichtig uitwerken conform het leerplan en vanuit een visie op wat wereldoriëntatie fundamenteel inhoudt; hierop de evaluatie, rapportering en zorg afstemmen.
- In beide onderwijsniveaus het domein techniek sterker in het aanbod integreren.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- In de lagere afdeling de zelfstandige werkvormen verder gedifferentieerd uitwerken en meer efficiënt aanwenden in het kader van de zorgverbreding, conform de schooleigen visie op zorg.

Wat betreft het algemeen beleid

- De organisatie van opvolging en ondersteuning op groeps- en schoolniveau structureel in de implementatie van onderwijskundige vernieuwingen inbedden met het oog op de gelijkgerichte realisatie ervan in de praktijk.
- Op schoolniveau gegevens over onderwijsopbrengsten verder verzamelen, registreren en analyseren om ze geleidelijk systematisch te gebruiken in het kader van de interne kwaliteitszorg.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- nihil

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor de volledige instelling.

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Nihil

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Luc Cuylaerts

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname

Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: